

PRACOVNÍ LIST Carlo Goldoni: Sluha dvou pánů

Výňatek umělecký text

- Truffaldino: Ergo^{3j} kladívko – Smeraldina^{2g} je moje.
Florindo: A kde je tvůj sluha^{1b}, Beatrice^{3k}?
Beatrice^{1d, 2g}: Tady. Cožpak to není Truffaldino?
Florindo: Truffaldino je můj sluha^{1b}.
Beatrice: A ty nemáš Azzora?
Florindo: Já? Ty máš přece Azzora^{1b}.
Beatrice: (Truffaldinovi) Tak co je to tu zas?^{3j}
Truffaldino: (*Dělá tisíc a jedno omluvné gesto^{3k} na všechny strany.^{1d}*)
Florindo: Rošťáku!
Beatrice: Šibeničníku.^{3j}
Florindo: Ty jsi sloužil dvěma pánům^{1b}?
Truffaldino: Dovolil jsem si být tak smělý, pane. Hup jsem do toho po hlavě^{3k}, ani jsem si to nerozmýšlel. Ale chtěl jsem to zkusit!^{3j} Dlouho to sice netrvalo, ale přesto mi patří sláva, že nikdo nepřišel ani na tohle, dokud jsem to z lásky k svému děvčeti^{2g} neprozradil sám. Svedl jsem kousek k pohledání a sem tam jsem se při tom říz.^{3k} Ale doufám, už pro ten báječný nápad, že mi panstvo s veškerou úctou promine.
(*Opona.*)^{1a}

Výňatek neumělecký text

Zemřel Ivan Rajmont, režisér legendární hry Sluha dvou pánů

7. prosince 2015 17:25, aktualizováno 17:44

Po těžké nemoci zemřel v sedmdesáti letech režisér Ivan Rajmont, první porevoluční umělecký šéf Činohry Národního divadla. Zrežíroval například populární hru Sluha dvou pánů s Miroslavem Donutilem či ústeckého Jakuba a jeho pána s Jiřím Bartoškou a Karlem Heřmánkem.

Režisér zemřel v pondělí večer po dlouhé nemoci. Zprávu přineslo Národní divadlo. Rajmontova inscenace Goldoniho Sluhy dvou pánů z roku 1994 se stala divácky vůbec nejúspěšnější inscenací historie scény. „Má za sebou více než 500 repríz a hraje se s Miroslavem Donutilem v hlavní roli více než 20 let,“ stojí ve zprávě Národního divadla. Scéna má hru na programu například tento pátek.

Ivan Rajmont se narodil 29. července 1945 v Hradci Králové, ale jeho dětství a mládí je spjato s Libercem. Zde vystudoval gymnázium, poté byl přijat na místní Vysokou školu strojní. Režii na DAMU absolvoval v roce 1971. Už během studia hostoval v Divadle V. Nezvala v Karlových Varech, posléze byl do něj angažován a nastudoval zde například Landovského Případ pro venkovského policajta.

Následovala významná éra v ústeckém Činoherním studiu, kde působil nejen jako režisér, ale i jako umělecký šéf. Z jeho ústeckých režii vyčnívá zejména Kunderův Jakub a jeho pán z roku 1975, který se dočkal 223 repríz. Ve hře tehdy zářili Jiří Bartoška a Karel Heřmánek. Rajmont dále tři roky působil v pražském Divadle Na zábradlí. (...)

OBECNÁ STRUKTURA ÚSTNÍ ZKOUŠKY

kritérium	dílčí část	ověřované vědomosti a dovednosti
CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU	analýza uměleckého textu	I. část <ul style="list-style-type: none"> • zasazení výňatku do kontextu díla^{1a} • téma a motiv^{1b} • časoprostor^{1c} • kompoziční výstavba^{1d} • literární druh a žánr^{1e}
		II. část <ul style="list-style-type: none"> • vypravěč / lyrický subjekt^{2f} • postava^{2g} • vyprávěcí způsoby^{2h} • typy promluv^{2ch} • veršová výstavba²ⁱ
		III. část <ul style="list-style-type: none"> • jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku^{3j} • tropy a figury a jejich funkce ve výňatku^{3k}
	literárněhistorický kontext	<ul style="list-style-type: none"> • kontext autorovy tvorby • literární / obecně kulturní kontext
CHARAKTERISTIKA NEUMĚLECKÉHO TEXTU	analýza neuměleckého textu	<p>I. část</p> <ul style="list-style-type: none"> • souvislost mezi výňatky • hlavní myšlenka textu • podstatné a nepodstatné informace • různé možné způsoby čtení a interpretace textu • domněnky a fakta • komunikační situace (např. účel, adresát) <p>II. část</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkční styl • slohový postup • slohový útvar • kompoziční výstavba výňatku • jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

Slovní zásoba

- **pojmy literární teorie:** výňatek (úryvek, ukázka, text), kontext díla – závěr, konec, téma, motiv, časoprostor, kompoziční výstavba – scénická poznámka, literární druh – drama a žánr – komedie, postava, typy promluv – dialog, jazykové prostředky, tropy (hyperbola, metonymie) a figury (apostrofa, věty zvolací), literárněhistorický kontext, kontext autorovy tvorby
- **klíčová slova výňatku:** vlastní jména Truffaldino, Florindo, Beatrice, Azzore; sluha, můj – tvůj, rošťák a šibeničník, slouží dvěma pánům, opona

Fráze, jazykové struktury (viz pomocný text 1a – 3k, otázky a odpovědi literárněhistorického kontextu)

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

1a zasazení výňatku do kontextu díla

Protože uvedená ukázka končí scénickou poznámkou a zároveň se prozradí, že Truffaldino, domnívám se, že výňatek představuje uvedeného díla.

1b téma a motiv

Truffaldino: Čí je to sluha? Komu slouží?

K tématu díla odkazuje i jeho název

motiv záměny postav: Kdo je Azzore?

motiv převleku (záměny postav): Beatrice se vydává za

1c časoprostor (Nelze určit na základě výňatku, ale s využitím vědomostí získaných přečtením celého díla.)

Kdy a kde se příběh odehrává?

1d kompoziční výstavba: Ve výňatku vystupují postavy, které spolu hovoří, jedná se tedy o V ukázce se vyskytnou také dvě poznámky.

1e literární druh a žánr (Vyber správnou variantu.)

Z výše uvedeného vyplývá, že výňatek představuje část dramatického **monologu – dialogu** tří postav, součástí textu jsou i **dvě – tři scénické poznámky**, úryvek **má – nemá děj**, který se dotváří na scéně divadla (opona) – je patrné, že se jedná o **epiku – lyriku – drama**. Vzhledem ke smírnému konci se jedná o **tragédii – komedii**, o čemž svědčí i situační a jazyková komika typická pro toto dramatické dílo.

2f vypravěč / lyrický subjekt (Vyber správnou variantu.)

Vypravěč je termín **epiky – lyriky – dramatu**, lyrický subjekt je termín **epiky – lyriky – dramatu**. Uvedený text představuje literární druh, kde se uvedené pojmy nevyužívají, neboť divadelní text představuje pouze **přímou – nepřímou řeč** (monolog nebo dialog) postav příběhu.

Závěr: Používají se pojmy vypravěč / lyrický subjekt pro divadelní hru? **ANO – NE**

2g postava (charakteristika, vzájemné vztahy)

Ve výňatku se objevují (kolik?) hlavní postavy. Truffaldino, k němuž odkazuje i název komedie, je (co dělá?). (Komu slouží?) tvoří zamilovanou dvojici. Další milostný pár tvoří Truffaldino a (viz 1. replika ukázky).

Jaký je Truffaldino?

Jaká je Smeraldina?

Jací jsou Florindo a Beatrice?

2h vyprávěcí způsoby (termín **epiky – lyriky – dramatu**; pásmo vypravěče)

Projekt Program na podporu pedagogických pracovníků při práci s žáky cizinci VIII (reg. č. AMIF/7/03) je financován v rámci národního programu Azylového, migračního a integračního fondu a rozpočtu Ministerstva vnitra České republiky.

V tomto díle **ANO – NE** (určujeme – neurčujeme).

2ch typy promluv: Výňatek je divadelní hrou, která se skládá z replik postav a
poznámek. Ukázka představuje dramatický Dochází ke stylizaci **mluvené – psané řeči**.
Grafika (chybí uvozovky) odkazuje na neznačenou přímou řeč.

2i veršová výstavba: Ukázka **má - nemá** literární formu poezie, **jedná se – nejedná se** o
prózu, kde je stavebním prvkem věta, nikoli jako v poezii.

V tomto díle **ANO – NE** (určujeme – neurčujeme).

3j jazykové prostředky

ergo
věty tázací
Rošťáku! Šibeničníku.
věty zvolací

stylizace mluveného rozhovoru

ojediněle nespisovný tvar slova (poslední Truffaldinova replika)

3k tropy a figury (metonymie, hyperbola, apostrofa)

Beatrice – pád

tisíc a jedno omluvené gesto

Hup jsem do toho po hlavě!

...sem tam jsem se při tom říz.

Literárněhistorický kontext – doplň informace:

národnost autora:

Carlo Goldoni je představitel(jaké?) literatury.

1. vydání komedie: rok Jedná se tedy o autora (kolikátého?) století.

Umělecký směr typický pro autora je:

Další dva umělecké směry této doby jsou:

Literární žánr typický pro autora (a jeho znaky):

.....

Mezi další divadelní hry, které autor napsal, patří například:

.....

Současníci Carla Goldoniho jsou například:

.....

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU - řešení

*Projekt Program na podporu pedagogických pracovníků při práci s žáky cizinci VIII (reg. č. AMIF/7/03) je financován v rámci
národního programu Azylového, migračního a integračního fondu a rozpočtu Ministerstva vnitra České republiky.*

1a zasazení výňatku do kontextu díla

Protože uvedená ukázka končí scénickou poznámkou **opona** a zároveň se prozradí, že Truffaldino **je sluha dvou pánů**, domnívám se, že výňatek představuje **závěr** uvedeného díla.

1b téma a motiv

Truffaldino: Čí je to sluha? Komu slouží? **Beatrici i Florindovi**

K tématu díla odkazuje i jeho název: **sluha dvou pánů**.

motiv záměny postav: Kdo je Azzore? **Truffaldino si ho vymyslel, aby se neprozradilo, že on slouží dvěma pánům najednou.**

motiv převleku (záměny postav): **Beatrice se vydává za svého mrtvého bratra Federica Rasponiho.**

1c časoprostor (Nelze určit na základě výňatku, ale s využitím vědomostí získaných přečtením celého díla.) Kdy a kde se příběh odehrává? **Itálie, Benátky, 18. století**

1d kompoziční výstavba: Ve výňatku vystupují **tři** postavy, které spolu hovoří, jedná se tedy o **dialog**. V ukázce se vyskytují také dvě **scénické** poznámky.

1e literární druh a žánr (Vyber správnou variantu.)

Z výše uvedeného vyplývá, že výňatek představuje část dramatického **dialogu** tří postav, součástí textu jsou i **tři scénické poznámky**, úryvek **má děj**, který se dotváří na scéně divadla (opona) – je patrné, že se jedná o **drama**. Vzhledem ke smírnému konci se jedná o **komedii**, o čemž svědčí i situační a jazyková komika typická pro toto dramatické dílo.

2f vypravěč / lyrický subjekt (Vyber správnou variantu.)

Vypravěč je termín **epiky**, lyrický subjekt je termín **lyriky**. Uvedený text představuje literární druh **drama**, kde se uvedené pojmy nevyužívají, neboť divadelní text představuje pouze **přímou** (monolog nebo dialog) postav příběhu.

Závěr: Používají se pojmy vypravěč / lyrický subjekt pro divadelní hru? **NE**

2g postava (charakteristika, vzájemné vztahy)

Ve výňatku se objevují **tři** (kolik?) hlavní postavy. Truffaldino, k němuž odkazuje i název komedie, je **sluha** (co dělá?). (Komu slouží?) **Beatrice a Florindo** tvoří zamilovanou dvojici. Další milostný pár tvoří Truffaldino a **Smeraldina** (viz 1. replika ukázky).

Jaký je Truffaldino? vychytralý, hladový, smělý, prolhaný, vypočítavý, negramotný

Jaká je Smeraldina? drzá, hubatá, smělá, krásná

Jací jsou Florindo a Beatrice? zamilovaní, žijí jeden pro druhého, obětaví, bojovní

2h vyprávěcí způsoby (termín **epiky**; pásmo vypravěče) V tomto díle **NE** (neurčujeme).

2ch typy promluv: Výňatek je divadelní hrou, která se skládá z replik postav a **scénických** poznámek. Ukázka představuje dramatický **dialog**. Dochází ke stylizaci **mluvené řeči**. Grafika (chybí uvozovky) odkazuje na neznačenou přímou řeč.

2i veršová výstavba: Ukázka **nemá** literární formu poezie, **jedná se** o prózu, kde je stavebním prvkem věta, nikoli **verš** jako v poezii. V tomto díle **NE** (neurčujeme).

3j jazykové prostředky

ergo – slovo cizího původu (pochází z latiny – tedy, proto, tudíž) ve funkci částice věty tázací? (rozhovor postav: otázka – odpověď, akce – reakce)

Rošťáku! Šibeničníku. slova expresivní, slohově zabarvená (emotivní vztah mezi postavami) věty zvolací (!) – naléhavost, důležitost pro mluvčího (není sloveso v rozkazovacím způsobu)

Stylizace mluveného rozhovoru – krátké věty, osobní zájmena, kontaktní prostředky, ojediněle nespisovný tvar slova (přičestí minulé řízl – říznul).

3k tropy a figury (metonymie, hyperbola, apostrofa)

Beatrice – 5. pád oslovení – apostrofa (střídání osob. zájmen já – ty, užití vlastních jmen)

tisíc a jedno omluvené gesto – hyperbola, nadsázka (vtip, situační komika)

Hup jsem do toho po hlavě! metonymie – zariskoval

...sem tam jsem se při tom říz. metonymie – občas něco nevyšlo (řízl – říznul)

Literárněhistorický kontext – doplň informace:

Národnost autora: **Ital**. Carlo Goldoni je představitel **italské** (jaké?) literatury.

1. vydání komedie: rok **1745** Jedná se tedy o autora **18.** (kolikátého?) století.

Umělecký směr typický pro autora je: **klasicismus**

Další dva umělecké směry této doby jsou: **osvícenství, preromantismus**

Literární žánr typický pro autora (a jeho znaky): **commedia dell' arte – komedie**

profesionálních herců (ustálené typy charakterů, improvizované dialogy)

Mezi další divadelní hry, které autor napsal, patří například: **komedie Mirandolina, Poprask na laguně.**

Současníci Carla Goldoniho jsou například: francouzský dramatik Moliere – autor klasicistních komedií (Lakomec, Tartuffe, Zdravý nemocný), francouzští autoři klasicistních tragédií Jean Racine (Faidra) a Pierre Corneille (Cid), anglický osvícenský romanopisec Daniel Defoe (Robinson Crusoe), německý preromantický básník a dramatik Johann Wolfgang Goethe (milostný román Utrpení mladého Werthera, dramatická báseň Faust).

METODICKÝ POPIS

Téma: Analýza uměleckého textu pro přípravu k maturitní zkoušce ČJL žáků s OMJ

Předměty/Vzdělávací oblasti: Český jazyk a literatura

Téma lekce/Podtéma: Analýza uměleckého textu, literární interpretace díla

Cíle:

Jazykové: Žák si osvojí dovednost přiřadit text k literárnímu druhu, literárnímu žánru, literární formě; postihne hlavní myšlenku, téma, motivy; oddělí podstatné a nepodstatné informace.

Obsahové: Žák analyzuje úryvek (i s využitím vědomostí získaných přečtením celého díla), používá pojmy literární teorie (za použití klíčových vizuálů Literární druhy / Poezie a próza), využívá znalosti z literární historie i kritiky.

Výukové strategie: samostatná práce s pracovním listem X skupinová práce

Klíčová slovní zásoba:

pojmy literární teorie: výňatek (úryvek, ukázka, text), kontext díla – závěr, konec, téma, motiv, časoprostor, kompoziční výstavba – scénická poznámka, literární druh – drama a žánr – komedie, postava, typy promluv – dialog, jazykové prostředky, tropy (hyperbola, metonymie) a figury (apostrofa, věty zvolací), literárněhistorický kontext, kontext autorovy tvorby

Fráze/Jazykové struktury:

Uvedený úryvek z hlediska kontextu celého díla představuje ... (začátek – prostředek – konec) literárního díla.

Tématem díla / hlavní myšlenkou je... Mezi motivy patří např. ...

Z hlediska časoprostoru se výňatek odehrává v ...

Z hlediska druhového a žánrového vymezení ukázka představuje ...

Hlavní postavy tohoto díla / ukázky jsou ...

Pro analýzu jazyka úryvku jsou typické tyto jevy / příklady ...

Mezi obrazná pojmenování patří např. ...

Výukové materiály, odkazy, atd.:

www.novamaturita.cz; www.statnimaturita-cestina.cz

HÁNOVÁ, Eva a kol. Odmaturuj z literatury 1. 3., rozš. vyd. Brno: Didaktis, 2004.

HAVLÍČKOVÁ, Iveta a kol. Odmaturuj z literatury 2: Nejen obsahy českých a světových literárních děl. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2004.

ADÁMKOVÁ Petra a kol. Maturita 2015 z českého jazyka. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2015.

ADÁMKOVÁ Petra a kol. Maturita 2016-17 z českého jazyka. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2016.

Check list aneb v přípravě nechybí následující aktivity:

☒ čtení s porozuměním
(před-, při- a potextové aktivity)	☒ slovní zásoba + fráze
☒ psaní s porozuměním
(před-, při- a potextové aktivity)
☒ cílená produkce textu
☐ zaměření na pravopis, ABC	☒ výslovnost
☒ poslech s porozuměním
(před-, při- a potextové aktivity)
☒ porozumění pokynům (funkční jazyk)	☐ výklad gramatiky
☐ procvičování gramatiky
☒ mluvení + praktické fráze
☐ komunikace uvnitř skupiny
☒ funkční jazyk při skupinové práci
☒ komunikace pro život venku	☐ kompenzační strategie

Motivace/Aktivace:

Evokační aktivita – video: ukázka ze záznamu divadelní inscenace Národního divadla, kde v roli Truffaldina exceluje Miroslav Donutil (scéna s „pudlikem“ – improvizace)

Brainstorming: DRAMA (navázání na předchozí znalosti literární teorie)

Obecná struktura ústní zkoušky (dovednosti analýzy uměleckého textu, literární interpretace díla; porozumění pokynům)

Prohlubování tématu/Prezentace/Výklad

Žáci analyzují pracovní list: ukázku uměleckého i neuměleckého textu, analyzují a vyhodnocují grafiku textu, jazykovou i obsahovou stránku výňatku, dělají si poznámky... s použitím klíčových slov a frází (podle pokročilosti žáka / skupiny) formulují správné odpovědi dle obecné struktury ústní zkoušky.

Žák s OMJ si prohlubuje nové dovednosti a novou slovní zásobu, využívá klíčové vizuály, může pracovat ve dvojici. S celou skupinou poskytneme správné odpovědi.

Procvičování/Aplikace

Lze vyhledat další ukázky k danému literárnímu dílu (čítanka, webové stránky).

Opakování/Hodnocení

Nabyté dovednosti, jazyk (odborný jazyk) žák využije při analýze dalších literárních děl ze svého seznamu k ústní maturitní zkoušce.

Poznámky vyučujícího (zhodnocení dosažených výstupů výuky)